

Landdistriktsudvikling i Viborg Kommune

Kort om landdistrikterne i Viborg Kommune

Viborg Kommune har erstattet de mange politikker og strategier med en sammenhængsmodel med kun 21 målsætninger. En af disse målsætninger er, at byrådet ønsker vækst i alle lokalsamfund med over 200 indbyggere.

- 50% af kommunens befolkning (96.921 indbyggere) bor i hhv. Viborg og Bjerringbro
- 31% af kommunens befolkning bor i byer med mellem 200 og 2999 indbyggere, og
- 19 % af kommunens befolkning bor i landområder.

Af kommunens 39 landsbyer med over 200 indbyggere har 21 oplevet vækst i perioden fra 2015-2020. Af de 18 landsbyer, der har oplevet fald i indbyggertal er faldet i halvdelen på under 2 pct. og altså ganske få personer.

Et analytisk grundlag

Landdistriktsudvalget besluttede ved sin opstart at træffe beslutninger på et analytisk grundlag. Udvalget her derfor fået udarbejdet:

- Signalementer af de landsbyer, som bl.a. er brugt ved besøg og dialog med den enkelte landsby med oplysninger om faciliteter, foreninger, befolkning, væsentlige aktiviteter m.v.
- Socioøkonomiske analyser (udd.niveau, indkomst, besk.) og analyser af befolkningsudvikling og sammensætningen ved opstart og igen efter 2 år
- Analyser af forsamlingshuse (stand og betydning målt på om der er andre mødesteder og aktivitetsniveau)
- Screening af alle landsbyernes kulturmiljøer (Arkitektskolen i Aarhus)
- Analyse af landsbyernes faciliteter og services samt civilsamfundsstyrke (jf. Realda-nias *Længe Leve Landsbyerne*).

Analyserne har været udgangspunkt for drøftelser af indsatser, prioritering af midler til forsamlingshuse m.v. og danner nu også baggrund for en mere proaktiv tilgang til landdistriktsudvikling. Der er et potentiale i med baggrund i analyserne at skabe rammer for yderligere læring mellem landsbyerne, hvis der er lokal interesse herfor.

Udover analyser af Viborg Kommunes egne landdistrikter har udvalget opsamlet erfaringer fra andres analyser og været på studieture i Holland, Vejle og Sønderborg.

Dialog med borgerne i landdistrikterne

Måske det vigtigste resultat af de godt 3 år med et landdistriktsudvalg i Viborg Kommune har været den styrkede dialog mellem de folkevalgte og borgerne i landdistrikterne. Der er en oplevelse af, at der nu er nogen at henvende sig til, nogen der lytter og taler deres sag.

Udvalgets redskaber hertil har været at holde så vidt muligt alle udvalgmøder ude, at møde op til indvielser o. lign. og at gennemføre og støtte op om aktiviteter i landdistrikterne.

Neden for ses denne indsats geografisk. Derudover arrangeres temamøder og årlige konferencer for landdistrikternes ildsjæle, ligesom dialogen med den enkelte borger søges styrket.

- 2

kommune og lokalsamfund. Processen indeholder åbne borgermøde og en udviklingsdialog, hvor der prioriteres, så det bliver en ikke kun visionær men også realistisk plan for udvikling.

Planen indeholder både elementer af byens liv (aktiviteter, samarbejder, sundhed o.m.a) og byens fysik (trafik, udvikling, omgivelser) og bliver til et kommuneplantillæg. Det er så vidt vides den eneste kommune hvor der er denne tætte kobling mellem det formelle plansystem og borgernes egne ønsker. Kommuneplantillægget har udover at angive den strategiske udvikling af landsbyen også et afsnit om, hvad borgerne vil arbejde for.

Initiativet blev igangsat i efteråret 2018 som et pilotforsøg, og i dag er 17 af kommunen landsbyer enten i gang med eller har afsluttet en proces med udarbejdelse af en lokal udviklingsplan.

Planerne understøttes også med midler. Nedenfor opsummeres en række af de øvrige initiativer, hvor der gives prioritet til byer, der har udarbejdet en udviklingsplan.

Forskønnelse af vores landsbyer

Kommunen har gennem årene anvendt ikke ubetydelige beløb på byfornyelse. Primært i perioden fra 2015 er der således gennemført eller igangsat områdefornyelse i 10 af kommunens mindre byer med en samlet beløbsramme på knap 70 mio. kr. (samlet stat og kommune).

I perioden 2012-20 har 180 borgerdrevne projekter i de mindre byer (byforskønnelse) fået støtte for et samlet beløb på 27,3 mio. kr.

Samarbejder mellem landsbyer og i landsbyer

Samarbejde mellem landsbyer kan gøre dem mere levedygtige og finder sted på en lang række områder fra sport til arrangementer, men er et område der fortsat rummer uudnyttede potentialer. Samarbejde italesættes altid i processen vedr. lokale udviklingsplaner og udvalget har tilkendegivet at ville understøtte nyskabende samarbejdsprojekter, bl.a. indenfor mødesteder.

I kommunen findes en af landets ældste og velfungerende landsbyklynger, Fjordklyngen, som bl.a. har fået midler til en områdefornyelse, hvor befolkningen lykkes med at prioritere midler på tværs af 6 landsbyer, med blik for helheden. Enkelte byer begynder at italesætte potentialer ved yderligere samarbejde, et potentiale der skal samles op.

Bosætning

Rammerne for bosætning er naturligvis afgørende for at sikre vækst i landsbyerne. Dette har Landdistriktsudvalget arbejdet med på forskellig vis. Udvalget er optaget af finansieringsudfordringerne og har gennem dialog med landdistrikternes fællesråd bidraget til at rejse problemstillingen. Kommunens borgere er opfordret til at hjælpe med at få de konkrete eksempler frem i lyset og udvalget har været i dialog med det lokale pengeinstitut, men det er en udfordring, der ikke kan løses lokalt.

Udvalget har arbejdet på en række andre fronter. Bl.a. sættes der fokus på detailhandel og erhverv gennem temamøder – services og arbejdspladser skaber grundlag for bosætning.

Nedrivning og renovering

Igennem årene har kommunen anvendt betydelige beløb på nedrivning og renovering. I 2021 forventer kommunen at anvende godt 5 mio. kr. på dette, primært statslige midler.

Øge salget af grunde og boliger i landdistrikter

Landdistriktsudvalget har taget initiativ til en ny hjemmeside for grundsalg og på forskellig vis understøttet dette med markedsføring bl.a. forbedret den generelle præsentation af de min-

dre byer og landsbyer. I forbindelse med corona-situationen understøttede udvalget et større projekt der skulle øge fokus på at være "Turist i Egen Kommune", som også medvirker til at åbne øjnene for landdistrikternes kvaliteter i forhold til bosætning.

Mødesteder

Udvalget er opmærksom på, at mødesteder er afgørende rammer for det gode liv i landdistrikterne. I Viborg Kommune er der 65 forsamlingshuse, som hver får et årligt tilskud på 18.000 kr., som i forhold til andre kommuner er en kraftig understøttelse. Derudover kan søges om tilskud til renoveringer m.v., hvor der lægges vægt på bæredygtighed.